

แบบรายงานผลการพัฒนาความรู้ของข้าราชการ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๖
 รอบการประเมินที่ ๑/๒๕๖๗ ตั้งแต่วันที่ ๑ ต.ค. ๒๕๖๖ - ๓๑ มี.ค. ๒๕๖๗
 ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. ๒๕๖๗

ชื่อ-นามสกุล.....นางสาวทรายขาว วันนา.....ตำแหน่ง.....นักวิชาการเกษตรชำนาญการ.....
 กลุ่ม/ฝ่าย.....วางแผนการใช้ที่ดิน.....
 หัวข้อการพัฒนา.....การฝึกอบรมการเรียนรู้ผ่านสื่อออนไลน์ (LDD.e-Training).....
หลักสูตร.....การจำแนกประเภทที่ดินและการตรวจสอบพื้นที่ความลาดชันเกิน ๓๕%.....
 สถานที่.....สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต ๖.....วันที่.....๒๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗.....
 วิทยากร/ผู้ให้ความรู้.....วิทยากรจากสำนักเทคโนโลยีสำรวจและทำแผนที่.....
 หน่วยงานที่จัดอบรม.....กลุ่มพัฒนาบุคคล กองการเจ้าหน้าที่ กรมพัฒนาที่ดิน.....
 สรุปสาระสำคัญ

1. การจำแนกประเภทที่ดิน

ในปี พ.ศ. 2503 สืบเนื่องจากการที่ราษฎรได้บุกรุกเข้าไปทำประโยชน์ในพื้นที่ป่าเป็นจำนวนมาก
 ๗พัน๗ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ จึงได้ปรารภและบัญชาว่าต้องการจะรักษาพื้นที่ป่าไม้ไว้เป็นป่าไม้ของชาติ
 ร้อยละ 50 ของเนื้อที่ประเทศไทย

การจำแนกประเภทที่ดินเป็นการแบ่งพื้นที่ป่าไม้ ออกเป็น 2 ประเภท คือ

- 1) พื้นที่รักษาไว้เป็นป่าไม้ถาวร
- 2) พื้นที่ที่กั้นออกเพื่อเป็นที่จัดสรรเพื่อการเกษตรกรรม หรือใช้ประโยชน์อย่างอื่น

การสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน ในปี พ.ศ. 2504 – 2509

ดำเนินการโดยกรมที่ดิน กระทรวงมหาดไทย สำรวจป่าไม้ทั้งป่า และบรรจุโครงการจำแนกประเภท
 ที่ดินไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติฉบับที่ 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อรักษาพื้นที่ป่าไม้ไว้เป็นสมบัติของชาติให้ได้
 ร้อยละ 50 ของเนื้อที่ประเทศไทย

ผลการดำเนินการเนื้อที่ประมาณ 206 ล้านไร่

- 1) เป็นพื้นที่ป่าไม้ เนื้อที่ประมาณ 174 ล้านไร่
- 2) ที่จัดสรร เนื้อที่ประมาณ 32 ล้านไร่

เมื่อกรมพัฒนาที่ดินได้ก่อตั้งขึ้นในปี 2506 ได้มอบหมายให้กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงพัฒนาการ
 แห่งชาติ ดำเนินการต่อ

การสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน ในปี พ.ศ. 2525 - พ.ศ. 2530

ดำเนินการตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2525 (โครงการปรับปรุงการจำแนกประเภท
 ที่ดิน) โดยมีหลักสำคัญคือ ให้สำรวจจำแนกประเภทที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ถาวรนอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ อุทยาน
 แห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เนื้อที่ประมาณ 30 ล้านไร่

ผลการดำเนินการสำรวจจำแนกประเภทที่ดิน ในปี พ.ศ. 2525 – 2530

- 1) เก็บเป็นพื้นที่ป่าไม้ถาวรเนื้อที่ประมาณ 10.65 ล้านไร่ (มอบกรมป่าไม้รับไปดำเนินการ)
- 2) อยู่ในเขตป่าสงวนฯ และอุทยานฯ เนื้อที่ประมาณ 7.64 ล้านไร่
- 3) จำแนกออกจากป่าไม้ถาวรเพื่อเป็นที่ทำกินของราษฎรหรือเพื่อใช้ประโยชน์อย่างอื่น เนื้อที่
 ประมาณ 11.7 ล้านไร่

หลักเกณฑ์การพิจารณาการจำแนกประเภทที่ดินของคณะกรรมการพัฒนาที่ดิน

พื้นที่ซึ่งจะต้องรักษาไว้เป็นป่าไม้ถาวร	พื้นที่ป่าไม้ถาวรซึ่งสมควรจำแนกออกเป็นที่ทำกินและใช้ประโยชน์อื่นๆ
1) มีสภาพเป็นป่าไม้ 2) ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ ชั้น 1 ,2 หรือ ชั้น 3 ที่ความลึกของดินน้อยกว่า 50 ซม. 3) หน่วยงานหรือโครงการกรมป่าไม้ 4) ดินไม่สามารถใช้ในทางเกษตรกรรมได้ 5) เกาะ ภูเขา หรือพื้นที่ซึ่งมีความลาดชันเกิน 35% 6) ป่าชายทะเล, ป่าชายเลน, ป่าที่เกาะ 7) ป่าที่เป็นเกาะและไม่มีเอกสารสิทธิ์ 8) ป่าชายเลน ตามมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 15 ธันวาคม 2530	1) เหมาะแก่การเกษตร ซึ่งถือครองและทำประโยชน์แล้ว 2) ที่สาธารณประโยชน์ 3) ที่ของหน่วยราชการ 4) เขตห้ามล่าสัตว์ ที่ราษฎรมี น.ส. 3 ถือครองอยู่แล้ว 5) มีสภาพป่า เนื้อที่ไม่เกิน 500 ไร่ ให้จำแนกออกเป็นป่าชุมชน เว้นแต่ กรณีที่มีพื้นที่ติดต่อกับป่าสงวนแห่งชาติ,อุทยานแห่งชาติเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า หรืออยู่ในเขตพื้นที่ป่าโครงการฯ ที่ให้สัมปทานทำไม้

ดำเนินการสำรวจข้อมูลที่ดินพื้นที่ป่าไม้ถาวรนอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เนื้อที่ประมาณ 6.3 ล้านไร่ ในปี 2564

กรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการตรวจสอบข้อมูลด้วยโปรแกรมสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ป่าไม้ถาวรเนื้อที่ประมาณ 164.48 ล้านไร่ เมื่อทำการตรวจสอบข้อมูลด้วยโปรแกรมสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ พบว่า

- ซ้อนทับกับเขตป่าสงวน เขตอุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ประมาณ 147.53 ล้านไร่

- กรม.มิมติให้เก็บรักษาไว้เป็นป่าไม้ถาวร (มอบกรมป่าไม้) ประมาณ 10.65 ล้านไร่

- พื้นที่ที่ยังไม่มีการสำรวจจำแนกฯ ประมาณ 6.3 ล้านไร่ (66 จังหวัด)

ในการตรวจสอบข้อมูลด้วยโปรแกรมสารสนเทศทางภูมิศาสตร์ ส่วนพื้นที่ป่าไม้ถาวร นอกเขตป่าสงวนแห่งชาติเขตอุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ที่ยังไม่มีมีการสำรวจจำแนกฯ รวมเนื้อที่ประมาณ 6.3 ล้านไร่ 66 จังหวัด โดยเบื้องต้นพบว่าเนื้อที่ประมาณร้อยละ 75 ไม่มีสภาพเป็นป่าไม้แล้ว ส่วนเนื้อที่ประมาณร้อยละ 25 ยังคงมีสภาพเป็นป่าไม้

คณะอนุกรรมการนโยบาย แนวทาง และมาตรการการบริหารจัดการที่ดินและทรัพยากรดิน ได้มีการประชุม ครั้งที่ 1/2564 เมื่อวันที่ 5 กุมภาพันธ์ 2564 โดยมีพลเอกประวิตร วงษ์สุวรรณ รองนายกรัฐมนตรี เป็นประธาน ที่ประชุมได้มีมติมอบหมายให้กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยกรมพัฒนาที่ดิน ดำเนินการสำรวจข้อมูลที่ดินพื้นที่ป่าไม้ถาวรนอกเขตป่าสงวนแห่งชาติ เขตอุทยานแห่งชาติ และเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เนื้อที่ประมาณ 6.3 ล้านไร่

ผลการดำเนินการ ในปี พ.ศ. 2564

1) จัดประชุมคณะอนุกรรมการพัฒนาที่ดินจังหวัด (66 จังหวัด)

2) อยู่ระหว่างดำเนินการสำรวจและจำแนกประเภทที่ดิน

2. การตรวจสอบพื้นที่ความลาดชัน 35% และพื้นที่เขา ภูเขา โดยใช้แผนที่มาตราส่วน 1:50,000

กฎกระทรวงฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2497) ได้ระบุไว้ ห้ามออกโฉนดที่ดินสำหรับที่ดินดังต่อไปนี้ (1) ที่ดินที่ราษฎรใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น ทางน้ำ ทางหลวง ทะเลสาบ ที่ชายตลิ่ง และ (2) ที่เขาที่ภูเขาหรือที่สงวนหวงห้าม หรือที่ดินซึ่งทางราชการเห็นว่าควรสงวนไว้เพื่อทรัพยากรธรรมชาติ

ตามมติ กรม.เมื่อวันที่ 9 พฤษภาคม 2538 มีมติให้กำหนดค่านิยามของคำว่า ที่เขา ที่ภูเขา ดังนี้

- ที่เขา หมายถึง ส่วนของพื้นที่ที่สูงจากบริเวณรอบๆ น้อยกว่า 600 เมตร

- ที่ภูเขา หมายถึง ส่วนของพื้นที่ที่สูงจากบริเวณรอบๆ ตั้งแต่ 600 เมตรขึ้นไป

โดยมีข้อเสนอแนะให้กรมพัฒนาที่ดินนำเอาคำนิยาม ความหมายและหลักเกณฑ์ดังกล่าวไปกำหนดที่เข่า ที่ภูเขา ลงไปในแผนที่ภูมิประเทศของกรมแผนที่ทหารมาตราส่วน 1: 50,000

หลักฐานที่ต้องส่งให้กรมพัฒนาที่ดินใช้ประกอบการพิจารณาตรวจสอบพื้นที่ความลาดชัน 35 เปอร์เซ็นต์ ได้แก่

- 1) สำเนาแผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน 1:50,000 ลำดับชุด L7017 ของกรมแผนที่ทหาร
- 2) เอกสารแนบประกอบการพิจารณา เช่น ร.ว.9 ร.ว.25จ
- 3) เอกสารที่อ้างถึง หรือหลักฐานทางที่ดิน เช่น โฉนดที่ดิน น.ส.3 น.ส.3 ก.
- 4) การรับรองสำเนาฯ โดยเอกสารที่ส่งมาให้ตรวจสอบ ต้องรับรองสำเนาทุกฉบับด้วยลายเซ็นจริง หมึกสีน้ำเงินของเจ้าหน้าที่หน่วยงานที่ส่งมาให้ตรวจสอบ

การตรวจสอบพื้นที่ความลาดชัน 35% และพื้นที่เข่า ภูเขา โดยใช้แผนที่มาตราส่วน 1:50,000 แบ่งเป็น 2 กรณี คือ

- 1) สำนักงานที่ดินจังหวัดส่งเรื่องผ่านสถานีพัฒนาที่ดินหรือสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต โดยเขตจะส่งต่อให้ สสผ. เป็นหน่วยงานตรวจสอบ และรายงานผลการตรวจสอบกลับให้สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต เพื่อดำเนินการแจ้งผลให้สำนักงานที่ดินจังหวัด
- 2) หน่วยงานอื่นๆ เช่น สำนักงาน ป.ป.ช. DSI ศาล ฯลฯ ส่งเรื่องถึงกรมพัฒนาที่ดิน โดย สสผ. จะดำเนินการตรวจสอบและรายงานผลให้กรมพัฒนาที่ดินเพื่อแจ้งกลับหน่วยงานที่ขอตรวจสอบ

การรายงานผลการตรวจสอบ แบ่งออกเป็น 2 กรณี ได้แก่

- 1) การคืนเรื่อง แบ่งออกเป็น 2 กรณี ดังนี้
 - 1.1) เอกสารประกอบการพิจารณาไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้อง แบ่งเป็น 3 กรณีย่อย ดังนี้
 - แผนที่ภูมิประเทศ มาตราส่วน 1:50,000 ของกรมแผนที่ทหารมีการย่อ-ขยาย
 - ร.ว.9 ไม่มีค่าพิกัดครอบคลุมแปลง
 - เอกสารไม่มีการเซ็นรับรองสำเนาถูกต้อง
 - 1.2) ตำแหน่งที่ขอให้ตรวจสอบในแผนที่ภูมิประเทศมาตราส่วน 1:50,000 ของกรมแผนที่ทหาร ไม่สอดคล้องกับรูปแปลงจาก ร.ว.9 หรือ ร.ว. 25 จ
- 2) การแจ้งผลการตรวจสอบ กำหนดคำอธิบายสัญลักษณ์ ซึ่งกำหนดให้
 - สีแดง = เป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตเขา มีความลาดชันเกิน 35 เปอร์เซ็นต์
 - สีม่วง = เป็นพื้นที่ที่อยู่ในเขตเขา มีความลาดชันไม่เกิน 35 เปอร์เซ็นต์
 - สีเหลือง = เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตเขา มีความลาดชันไม่ถึง 35 เปอร์เซ็นต์
 - สีน้ำตาล = เป็นพื้นที่ที่อยู่นอกเขตเขา มีความลาดชันเกิน 35 เปอร์เซ็นต์

สรุป การจัดทำแผนที่เขตเขา และพื้นที่ความลาดชันเกิน 35 เปอร์เซ็นต์ ไม่มีการรังวัดหรือตรวจสอบในพื้นที่จริงแต่อย่างใด แผนที่ที่ได้จากการจัดทำจึงเป็นลักษณะข้อมูลเชิงวิชาการ ดังนั้นการนำแผนที่ดังกล่าวไปใช้เพื่อประกอบการพิจารณา จึงเป็นกรณีที่หน่วยงานที่ร้องขอนั้นต้องดำเนินการตามหน้าที่และอำนาจที่กฎหมายกำหนดไว้